

HANS MIJNDERS

VECHTEN ^{OF} VLUCHTEN

© 2021 Den Hertog B.V., Houten
ISBN 978 90 331 3103 5
www.uitgeverijdenhertog.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

WOORD VOORAF

Dylan van Goor, oud-leerling en ouder van de school waar ik werk, kwam bij me en vertelde het levensverhaal van zijn oma, Coosje Ayal. Hij sloot zijn verhaal af met een vraag: ‘Hans, is dit geen onderwerp voor een boek?’

Het verhaal van zijn oma raakte me direct, maar toch aarzelde ik. Een geschiedenisboek had ik nog nooit geschreven. En zou het me lukken om de sfeer van de jungle in Nieuw-Guinea te beschrijven, waar het verhaal zich grotendeels afspeelt, zonder daar te zijn geweest?

Mijn aarzelingen werden steeds groter, maar tegelijkertijd liet het verhaal over de oma van Dylan me niet los. Op internet over haar lezend, raakte ik onder de indruk van wie deze vrouw was en wat haar is overgekomen.

Daarom heb ik haar geschiedenis laten lezen aan Marija Veldhoen, destijds redacteur bij uitgeverij Den Hertog. Haar reactie was duidelijk: ‘Een indrukwekkend verhaal, maar je moet er alleen aan beginnen als je het écht ziet zitten.’

En dat zag ik dus niet. Tot Marija met een suggestie kwam waar ik wél enthousiast van werd: ‘Je hoeft niet te kiezen voor een boek met Coosje Ayal als hoofdpersoon. Je kunt haar bijvoorbeeld ook een plaats geven, doordat een persoon uit je boek haar kiest als onderwerp voor een geschiedenispresentatie.’

Dat was de oplossing!

Dit boek gaat vooral over Ellemijn en haar broer Dexter, die erg moeilijk met problemen kan omgaan. Maar het gaat ook

Coosje Ayal op jonge leeftijd

over Coosje Ayal. Zij is niet de hoofdpersoon, maar inspireert wel verschillende personen in dit boek. En hopelijk jou ook!

HOOFDSTUK 1

‘Ik heb geen zin in morgen.’ Ellemijn gooit haar tas op een tafeltje in de hoek van de aula. Ze pakt twee stoelen, gaat er op eentje zitten en legt op de andere stoel haar voeten. ‘Hallo, hoor je me niet?’ Ze kijkt naar haar vriendin Tanja, die druk bezig is met haar telefoon.

‘Even mijn oma antwoorden. Ze vraagt of ik vanavond bij haar kom eten, maar ik wil eerst weten wát ze eet.’ Tanja’s vingers schieten over de toetsen. Even later knikt ze tevreden. ‘Pan-nenkoeken met spek. Ik ga bij oma eten. Wat zei je eigenlijk?’ Ellemijn zucht. ‘Ik zei dat ik geen zin in morgen heb.’

Tanja pakt een cracker uit haar tas, scheurt de wikkel eraf en neemt een hap. ‘School is alleen leuk in de vakantie.’

‘Dat bedoel ik niet.’ Ellemijn haalt haar voeten van de stoel.

‘Hoor je eigenlijk wel wat ik zeg?’

‘Natuurlijk. Ik... heb... geen... zin... in... morgen.’ Lachend schiet Tanja overeind en verslikt zich in een hap van haar cracker. ‘Ik zat je gewoon te dollen. De gevreesde presentatie in havo-4.’ Ze steekt haar tong uit. ‘Morgen horen we er meer over, maar ik heb er nu al buikpijn van. Presenteren voor je ouders, dat is nog veel erger dan voor je klasgenoten. En dan de strenge blik van meneer Vreken. Denk je dat ik daar zin in heb?’ Ze schudt haar hoofd. ‘Nee, no, non, njet. Zo duidelijk?’ Ze hoest, pakt uit haar tas een flesje water en neemt een slok. ‘Hopelijk mogen we het samen doen.’

‘Dus je begreep me wel gelijk? Lekkere vriendin ben jij.’ Ellemijn geeft een klap tegen het flesje water dat Tanja aan haar mond heeft.

‘Sukkel! Wat doe je nou?’ Gelijk maakt Tanja een beweging

alsof ze het flesje naar het hoofd van Ellemijn wil gooien.

‘Hé, jullie zitten in de vierde van de havo en niet in groep 4 van de basisschool.’ Noud, een klasgenoot, kijkt hoofdschuddend naar hen.

‘Als je nat wilt worden, dan zeg je het maar.’ Tanja houdt het flesje omhoog en doet een paar stappen in de richting van Noud.

‘Als je dat waagt...’

‘Wat gebeurt er dan?’ wil Tanja weten.

‘Dat merk je vanzelf.’ Noud glimlacht naar Ellemijn. Even lijkt het alsof hij iets wil zeggen, maar dan draait hij zich om en loopt naar zijn vrienden.

‘Volgens mij is hij verliefd op jou,’ merkt Tanja op, terwijl ze de dop op het bijna lege flesje draait. ‘Zag je hoe hij naar je keek?’

‘Doe normaal.’ Ellemijn voelt dat ze rood wordt. Natuurlijk zag ze dat Noud vooral aandacht voor haar had. ‘Ik wil voorlopig geen vriendje.’

Tanja knikt tevreden. ‘En ik wil mijn vriendin niet kwijt. Heb jij al nagedacht over een onderwerp voor de presentatie?’

‘Wel over nagedacht, maar ik kan niks origineels bedenken.’

‘Moet het origineel zijn dan?’

‘Moet niet, maar dat lijkt me wel leuk. En ik denk dat je dan eerder een hoog cijfer krijgt, dan bij een onderwerp dat elk jaar wordt gekozen.’

Tanja staart even voor zich uit. ‘Daar heb je gelijk in. Wat vind je van “Verliefdheid bij de Eskimo’s” of “De vrouwen van de Noormannen”? Nee, wacht.’ Ze knikt. ‘Ik weet het. We gaan de presentatie houden over “Waarom zijn er geen rechte bananen?”’

Ellemijn kijkt haar vriendin met grote ogen aan. ‘Wil jij, als dat mag, de presentatie echt met mij gaan doen? Dan zul je een normaal onderwerp moeten bedenken.’

‘Wat vind jij normaal? En toch origineel?’

‘Dat weet ik juist niet. Maar “Verliefdheid bij de Eskimo’s”

gaat het niet worden.'

Tanja schiet in de lach. 'Ik kon het allicht proberen. Laten we maar wachten tot morgen.' Ze staat op en stopt het flesje in haar tas. 'Wat hebben we nu?'

'Wiskunde.'

'Nee.' Tanja kreunt. 'Ik hoop niet dat De Kubus de repetitie van gisteren al heeft nagekeken, want ik weet zeker dat ik niet hoger dan een drie heb. En als mijn ouders dat op het ouderportaal zien...'

'Misschien valt het mee.' Ellemijn gaat ook staan.

'Ja, een drieënhalf. De Kubus kan gewoon niet uitleggen, maar dat geloven mijn ouders niet.'

Ellemijn grinnikt. 'En die man doet juist zo zijn best om het lokaal er met al die kubussen als een echt wiskundelokaal uit te laten zien. Kom, anders zijn we te laat.'

'Dat zou heel jammer zijn.'

'Ga je mee naar mijn oma?' stelt Tanja voor als ze om kwart over vier hun fiets pakken. 'Ze bakt altijd veel te veel pannenkoeken, dus je kunt makkelijk mee-eten.'

'Dat zou ik wel willen, maar ik moet van zes tot acht werken.'

'Waar eet jij dan? In de supermarkt?'

Ellemijn schudt haar hoofd. 'Als je twee uur werkt, heb je geen pauze. Mijn moeder is op donderdag vrij, dus dan kunnen we vroeg eten. Als mijn vader en Dexter tenminste op tijd thuis zijn. En anders eet ik vooraf.'

'Hoe gaat het met Dexter?'

'Best wel goed. Hij heeft veel minder driftbuien dan vroeger.'

'Hij heeft ze dus nog wel.'

Ellemijn knikt. 'Vorige week had hij een heftige.'

'Waarom?'

'Je vertelt het aan niemand, hè?' Ellemijn kijkt haar vriendin even doordringend aan.

'Dat weet je toch? We zijn niet voor niks al meer dan tien jaar

beste vriendinnen.'

'Hij werkt ook in de supermarkt...'

'Weet ik. Toch op de broodafdeling?'

'Klopt. Dat vindt hij superleuk, maar vorige week moest hij onverwachts helpen bij de zuivel. Samen met Jeroen, je weet wel, die gozer uit de vijfde.'

'Die met die opgevoerde scooter en dat zwarte, leren jack?'

Tanja knikt. 'Iedereen kent Jeroen.'

'Dexter heeft midden in de winkel een hoop ruzie gemaakt. Hij wilde niet weg van de broodafdeling en hij wilde zeker niet samenwerken met Jeroen.'

'En toen?'

'Hij heeft een trap tegen een kar gegeven waar allemaal potten kwark op stonden. Er schijnen een paar potten opengebarsten te zijn.' Ellemijn slaat een hand voor haar ogen. 'Het moet echt een puinhoop zijn geweest.'

'Echt bizar. Moest hij alles opruimen?'

'Nee. Hij kon gelijk vertrekken.'

'Wat heftig. Maar zulke driftbuien heeft hij niet vaak meer?'

'Sinds hij verkering heeft met Milou gaat het een stuk beter. Maar hij blijft het lastig vinden als dingen ineens anders gaan.'

'Dan slaan de stoppen door,' begrijpt Tanja. 'Hoe vindt Milou dat? Het is te hopen dat Dexter zich bij haar wel gedraagt.'

'Hoe bedoel je?' Ellemijn kijkt Tanja verrast aan. 'Denk je dat hij op haar ook kwaad wordt? Echt niet. Hij is helemaal gek van haar. Dat zie je gewoon.' Toch schrikt ze van de opmerking van haar vriendin. Lukt het haar broer echt om zich naar Milou toe te beheersen? Stel je voor dat hij... Nee, natuurlijk doet hij dat niet. Dat weet ze zeker.

'Het was lekker, mam.' Ellemijn staat op en kijkt naar haar zus. 'Bibian, zet jij mijn bord even in de vaatwasser, ik ben super laat.' Ze pakt haar jas van de kapstok en voelt in haar jaszak naar de fietssleutel.

‘Ja, hallo,’ protesteert haar twaalfjarige zus. ‘Ik ben je slaaf niet. Doe het lekker zelf.’

Ellemijn haalt haar schouders op. ‘Van je lieve puberzus moet je het maar hebben.’ Ze pakt haar bord en zet dat met een klap in de vaatwasser.

‘Dat moet jij zeggen.’ Toch pakt Bibian het bestek en het glas van Ellemijn van tafel. ‘Ga nou maar.’

‘Zus, bedankt. Nu ga ik snel.’

‘Werkse. Tot acht uur?’ roept moeder haar na.

‘Gelukkig wel, want ik moet vanavond mijn Nederlands nog leren. En morgen krijgen we informatie over de presentatie.’

Ellemijn steekt haar tong uit. ‘Daar heb ik echt geen zin in.’

‘Dat komt vast goed. En je hebt hulp genoeg: je vader en ik willen je helpen en Dexter en Milou ook. Maar schiet nu maar op, anders kom je te laat.’

Terwijl Ellemijn haar fiets pakt, ziet ze dat haar vader zijn auto parkeert. Snel rijdt ze naar hem toe.

‘Hé, Ellemijn. Gaan we nog niet eten?’

‘Ik heb al gegeten, want ik moet om zes uur werken.’

‘Dat is waar. Sorry dat ik zo laat ben, maar om vijf uur kwam er nog een man met een afgebroken verstandskies. Die kon ik niet naar huis sturen. Hij was alleen zo bang voor de tandarts dat zijn vrouw erbij moest blijven toen ik hem hielp.’

Ellemijn schiet in de lach. ‘Kunt u dan uw lachen verbergen?’

‘Niet echt. Hij zag er namelijk superstoer uit met zijn wilde haren en tattoos op zijn armen.’

‘Ik had die man wel eens willen zien, want...’ Ellemijn schrikt als ze de tijd op het horloge van haar vader ziet. ‘Vijf voor zes? Ik ga.’

Om één minuut over zes trekt ze snel haar blauwwitte vest aan, bindt haar lange, blonde haren met een elastiekje in een staart en loopt de winkel in.

‘Ha, daar ben je toch.’ Jeroen, die de leiding over de vakkenvullers heeft, wijst naar het vak met de potten en pakken

broodbeleg. 'Jij gaat spiegelen.'

Ellemijn trekt een vies gezicht. 'Dat heb ik de vorige keer ook al gedaan. Weet je hoe saai dat is?'

Jeroen haalt zijn schouders op. 'Dan moet je maar zorgen dat je op tijd bent. De vervelendste klusjes blijven altijd over.'

Met een kwaad gezicht loopt Ellemijn naar de jam. Wat denkt die gozer wel? Toch heeft ze geen keus. En ze heeft het geld hard nodig nu ze aan het sparen is voor een scooter. Ze schuift een paar potten aardbeienjam naar voren, gevolgd door de pruimenjam. Het nut van spiegelen heeft ze nooit begrepen. Ze kan zich niet voorstellen dat klanten eerder een product kopen als dat netjes vooraan in het rek staat.

'Hé, Ellemijn.'

Verrast kijkt ze om. 'Hoi, Noud.'

'Ik heb je hier nog nooit gezien. Werk je hier al lang?'

'Al bijna twee jaar.'

'Dan kom ik hier blijkbaar weinig. Leuk werk?'

'Wat denk je zelf?'

'Nee.' Noud grijnst. 'Waarom doe je het dan?'

'Omdat ik geld nodig heb. Heb jij geen baantje?'

'Ik werk op zaterdag op de markt. Mijn oom staat daar met een fruitkraam.'

'Verdient dat goed?'

'Tien euro per uur.'

'Dat meen je niet!' Ellemijn schudt haar hoofd. 'Dat is ruim twee keer zoveel als ik.'

'Zal ik aan mijn oom vragen of hij nog iemand kan gebruiken?'

'Wil je dat?'

'Voor jou wel.' Noud geeft haar een knipoog.

'Ahum.' Jeroen duikt naast Ellemijn op. 'Zo schiet het niet op. Je weet dat je geen kletspraatjes mag houden onder het werk.'

'Ik ga al.' Noud knikt. 'Morgen zal ik mijn oom bellen. Lijkt me leuk om samen met jou te werken.'

Terwijl Ellemijn de potten en pakken naar voren schuift, denkt

ze na. Wil ze eigenlijk wel met Noud in dezelfde kraam op de markt staan? Hoe zal Tanja reageren als ze dit hoort? Maar tien euro per uur...

‘Hé, Ellemijn.’

‘Hoi Tanja. Wat kom jij hier doen?’ Ellemijn ziet dat Jeroen van een afstandje op haar let.

‘Wat komt iemand in een supermarkt doen?’

‘Tanja, we kunnen niet te lang praten,’ fluistert Ellemijn. ‘Ik heb net al op mijn kop gehad.’

‘Omdat je met Noud stond te praten?’ raadt Tanja.

‘Hoe weet jij dat?’

‘Ja dus.’ Tanja knikt triomfantelijk. ‘Ik kwam hem net tegen. Hij ging de winkel uit toen ik erin ging. Wat zei hij?’

‘Later.’ Ellemijn ziet dat Jeroen weer in haar richting komt. ‘Ik bel je vanavond wel.’